

KONKURENTSIAMET

OTSUS

13.07.2026 nr 7-29/2026-001

Eesti ja Läti ühiste maagaasi ülekandesüsteemi tasakaalustamise eeskirjade koostöölastamise kohta

Resolutsioon

Koostöölastada Elering AS-i poolt 04.06.2026 Konkurentsiametile esitatud ühiste maagaasi ülekandesüsteemi tasakaalustamise eeskirjade muudatused vastavalt käesoleva otsuse lisale 1.

Otsuse vaidlustamise võimalused

Käesoleva otsusega mittenõustumisel on õigus otsuse või selle osa tühistamiseks esitada 30 päeva jooksul alates käesoleva otsuse teatavaks tegemisest vaie Konkurentsiametile või kaebus Tallinna Halduskohtule.

Otsuse õiguslikud alused

Maagaasiseaduse (MGS) § 12 lõige 4

(allkirjastatud digitaalselt)

Evelin Pärn-Lee
peadirektor

Lisa:

Lisa 1. Common Regulations for the Natural Gas Balancing of Transmission System

Armin Ilisson
Armin.Ilisson@konkurentsiamet.ee

1. Haldusmenetluse alustamine

MGS § 12 lõike 4 alusel süsteemihaldur töötab välja ja kooskõlastab Konkurentsiametiga bilansilepingu tüüptingimused.

MGS § 23¹ lõike 2 järgi võib võrguettevõtja erinevate võrguteenuste osutamiseks sõlmida turuosalisega eraldi võrgulepingud.

Võlaõigusseaduse (VÕS) § 42 lõike 1 järgi on tüüptingimus tühine, kui see lepingu olemust, sisu, sõlmimise viisi, lepingupoolte huvisid ja teisi olulisi asjaolusid arvestades kahjustab teist lepingupoolt ebamõistlikult, eelkõige siis, kui tüüptingimusega on lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste tasakaalu teise lepingupoolle kahjuks oluliselt rikutud. Ebamõistlikku kahjustamist eeldatakse, kui tüüptingimusega kaldutakse kõrvale seaduse olulisest põhimõttest või kui tüüptingimus piirab teise lepingupoolle lepingu olemusest tulenevaid õiguseid ja kohustusi selliselt, et lepingu eesmärgi saavutamine muutub küsitavaks. Tüüptingimuse tühisust ja sellega seotud asjaolusid hinnatakse lepingu sõlmimise aja seisuga.

VÕS § 42 lõike 2 alusel ei loeta tüüptingimust ebamõistlikult kahjustavaks, kui see puudutab lepingu põhilist eset või hinna ja üleantu väärtuse suhet või kui tingimuse sisu tugineb õigusaktil, millest ei saa lepingupoolte kokkuleppel kõrvale kalduda.

Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 14 lõike 1 kohaselt esitatakse haldusmenetluse algatamiseks haldusorganile vabas vormis avaldus.

2. Menetlusosaline

Elering AS, aadress Kadaka tee 42, 12915 Tallinn; äriregistri kood 11022625; e-post: info@elering.ee.

3. Asjaolud ja menetluse käik

04.06.2026 esitas Elering AS (Elering) Konkurentsiametile taotluse Eesti ja Läti gaasi süsteemihaldurite¹ (edaspidi ka süsteemihaldurid) poolt välja töötatud ühiste maagaasi ülekandesüsteemi tasakaalustamise eeskirjade muudatuste kooskõlastamiseks (ingl *Common Regulations for the Natural Gas Balancing of Transmission System*, edaspidi ka eeskirjad). Koos eeskirjade muudatuste kooskõlastamise taotlusega esitati ka avaliku konsultatsiooni raames laekunud tagasiside koos Eleringi vastustega ning muudatusettepanekuid selgitava dokumendiga. Eeskirjade muudatusettepanekute kohta viis Elering perioodil 23.04.2026 kuni 23.05.2026 läbi avaliku konsultatsiooni².

07.07.2026 toimus Konkurentsiameti ja Läti riikliku reguleeriva asutuse vaheline virtuaalkohtumine.

4. Konkurentsiameti hinnang kooskõlastamiseks esitatud eeskirjade muudatuste kohta

Alljärgnevalt on toodud peamised eeskirjade muudatusettepanekud ning Konkurentsiameti seisukohad vastavate muudatusettepanekute kohta:

¹ Eestis Elering AS ja Lätis "Conexus Baltic Grid" AS

² Kättesaadav: <https://elering.ee/node/3996>

4.1. Operatiivtasakaalustamine

Elering tegi ettepaneku asendada eeskirjade punktid 10.3.1 kuni 10.3.3 järgmises sõnastuses:

„10.3.1. use of title products on a trading platform, where and to the extent deemed appropriate;

10.3.2. if the trading platform does not provide sufficient need for balancing the transmission system, products described under the balancing service agreement are used.

10.3.3. Within each level of the merit order set out in sub-paragraphs 10.3.1–10.3.2, the TSO shall apply the principle of cost-efficiency, assessing cost-effectiveness separately at each respective level.”

Konkurentsiamet on seisukohal, et eeskirjade punktides 10.3.1 kuni 10.3.3 tehtud muudatused on põhjendatud ning viivad dokumendi kooskõlla Euroopa Komisjoni määrusega (EL) nr 312/2014³ (edaspidi ka määrus), täpsemalt artikli 9 lõikega 1, mis sätestab tasakaalutoimingute eelisjärjekorra.

Varasemas redaktsioonis lubas eeskirja punkt 10.3.2 süsteemihalduritel jätta kauplemisplatvormil pakutavad tooted kasutamata ning eelistada tasakaalustamisteenuseid juhul, kui kauplemisplatvormi toodete kasutamine oli majanduslikult vähem tõhus. Lauseosa "või on see majanduslikult vähem tõhus" (ingl *„or it is economically less efficient“*) väljajätmine antud muudatusettepanekuga on olulise tähtsusega, et tagada kooskõla määruse artikli 9 lõikega 1. Vastav säte seab tasakaalutoimingute tegemiseks kohustusliku järjekorra, st hierarhia tasakaalutoimingute tegemiseks, mille järgi peab süsteemihaldur tasakaalustamistoimingute tegemisel esimese eelistusena kasutama üldtooteid, seejärel lühiajalisi standardtooteid ning tasakaalustamisteenuseid alles viimase abinõuna.

Lisaks tugineb see muudatus määruse artikli 8 lõikele 1, mis sätestab olukorrad, millal tasakaalustamisteenuste kasutamine on lubatud. Nendeks on olukorrad, kus lühiajalised standardtooted ei taga või ei taga tõenäoliselt ülekandesüsteemi kasutuspiirides hoidmiseks vajalikku mõjumisvõimet või puudub lühiajaliste standardtoodetega kauplemise likviidsus.

Süsteemihalduril puudub alus kasutada süsteemi tasakaalustamiseks madalama prioriteediga tasakaalustamistoimingut (ehk eelistada tasakaalustamisteenust) ainult üldise kulude kokkuhoiu eesmärgil, kuna süsteemihaldurite eesmärk peaks olema lühiajaliste standardiseeritud toodetena gaasi lühiajalisel hulgiturul oma gaasivaru tasakaalustamiseks ostetud ja müüdud gaasi koguste maksimeerimine (määruse preambuli punkt 5). Punkti 10.3.2 muudatus kõrvaldab selle vastuolu.

Lisaks, muudetud sõnastus punktis 10.3.3 täpsustab, et süsteemihaldur rakendab kulutõhususe põhimõtet, hinnates kulutõhusust eraldi igal vastaval tasakaalutoimingu tasandil, mitte vastavate tasandite vahel. See muudatus viib eeskirja kooskõlla määruse artikli 9 lõike 1 punktiga c ning vastava lõike viimase lausega, mille kohaselt kasutab süsteemihaldur tasakaalustamisteenuseid ainult juhul, kui lühiajalised standardtooted ei taga või tõenäoliselt ei taga asjaomase ülekandesüsteemi halduri hinnangul ülekandesüsteemi kasutuspiirides hoidmiseks vajalikku mõju ning võtab arvesse kulutõhusust üksnes prioriteetide järjestuse vastavatel tasanditel (ingl *„The transmission system operator shall take into account cost-efficiency within the respective levels of the merit order referred to under (a)-(c).“*)

Seega on kulutõhususe hindamine edaspidi lubatud ainult sama hierarhia tasandi toodete omavahelisel võrdlemisel (näiteks valides kauplemisplatvormil mitme üldtoote vahel kõige soodsama). Kulutõhusust ei tohi ei määruse ega eeskirja järgi kasutada argumendina erinevate

³ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014R0312>

tasandite vahel valimiseks. See tähendab, et süsteemihaldur ei saa valida majanduslikult soodsamat tasakaalustamisteenust juhul, kui kauplemisplatvormil on süsteemi vajaduste rahuldamiseks saadaval piisavas koguses tooteid ja need tagavad ülekandesüsteemi kasutuspiirides hoidmiseks vajaliku mõju.

Lähtuvalt eeltoodust on Konkurentsiamet seisukohal, et muudatused on kooskõlas määruses sätestatuga.

4.2 Arveldamine ja maksed

Elering tegi ettepaneku eemaldada eeskirjade punkt 11.11 ja asendada punktid 11.2 kuni 11.4 järgmises sõnastuses:

„11.2. If during a reporting period (month) the imbalance of the balancing portfolio of network user is registered in at least one balancing period (gas day D) and the imbalance quantity is positive, the TSO shall prepare a self-billed invoice on behalf of the network user for all positive imbalance quantities registered in the reporting period (month).

11.3. The invoice for the positive neutrality charge allocated to the network user shall be issued together with the invoice for the negative imbalance charge for the reporting period. In the case of a negative neutrality charge, the TSO shall include it in the self-billing invoice for the positive imbalance charge of the reporting period.

11.4. The invoice shall include payments to be made by the network user to the TSO, while the self-billed invoice shall include payments to be made by the TSO to the network user. The date of receipt of the invoice shall be considered the date on which the invoice is sent or uploaded to the user profile on the Common Zone platform. The self-billing invoice shall be uploaded to the user profile on the Common Zone platform or sent to the network user's email address specified in the balancing agreement, if requested by the user, no later than the 12th day of the month following the reporting period. The day of sending or uploading the invoice is deemed to be the day of receipt of the invoice.“

Konkurentsiamet on seisukohal, et eeskirjade punktides 11.2, 11.3, 11.4 ja 11.11 tehtud muudatused on põhjendatud ning kooskõlas määruses sätestatuga.

Muudatustega nähakse ette vaikimisi isekoostatud arvete (ingl *self-billed invoice*) lahenduse kasutuselevõtt. Kui varasemalt pidi positiivse tasakaalustamatuse korral arve esitama võrgukasutaja või tuli selleks sõlmida süsteemihalduriga eraldiseisev kokkulepe, siis eeskirja punkti 11.11 väljajätmine ning punktide 11.2 ja 11.4 muutmine muudab isekoostatud arvete süsteemi standardseks kõigile võrgukasutajatele. Arveldusprotsessi standardiseerimine ja kahepoolsete erikokkulepete vajaduse kaotamine tagab kõigile võrgukasutajatele ühesugused arveldustingimused, vähendades ühtlasi mõjutatud turuosaliste halduskoormust.

Punktis 11.3 tehtud muudatus, mis seob neutraalsustasude (ingl *neutrality charge*) arveldamise tasakaalustamatuse arvetega, on kooskõlas määruse artikliga 30. Tasude koondamine ühisele dokumendile (näiteks negatiivse neutraalsustasu lisamine positiivse tasakaalustamatuse isekoostatud arvele) optimeerib arveldusprotsessi. Seejuures on protsess vastavuses määruse artikli 30 lõikega 4, mis nõuab, et tasakaalustamise hüvitised eristatakse arvel (st on arvel eraldi välja toodud). See nõue on täidetud, kuna neutraalsustasu ja tasakaalustamatuse arve esitatakse küll ühisel dokumendil, kuid need jäävad teineteisest selgelt eristatavaks.

Lähtudes eeltoodust on Konkurentsiamet seisukohal, et arveldamist ja makseid puudutavad muudatused tõhustavad süsteemihalduri ja võrgukasutajate vahelist infovahetust, vähendavad halduskoormust ja tagavad võrdse kohtlemise ning on kooskõlas määruses sätestatuga.

5. Kokkuvõte

Konkurentsiamet on üle vaadanud Eleringi poolt 04.06.2026 kooskõlastamiseks esitatud eeskirjade muudatusettepanekud ning on seisukohal, et muudatused arvestavad kehtivast seadusandlusest tulenevate alustega ja ei ole vastuolus Euroopa Komisjoni määrusest (EL) nr 312/2014 tulenevaga ning aitavad luua täiendavaid konkurentsi soodustavaid võimalusi.